

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WPP.0640.15.2021.ML

Warszawa, 17 sierpnia 2021 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

przekazuję przyjęte przez **Radę Ministrów stanowisko** wobec senackiego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy - Kodeks postępowania
karnego oraz ustawy o kosztach sądowych
w sprawach cywilnych (druk nr 921).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Sprawiedliwości do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem,

Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Stanowisko Rządu
do senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego
oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych
(druk sejmowy nr 921)

Wniesiony przez Senat RP *projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (druk sejmowy nr 921) zawiera propozycję nowelizacji przepisu art. 618b § 3 k.p.k. i art. 86 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Zgodnie z art. 618b k.p.k.:

„§ 1. Świadkowi przysługuje zwrot zarobku lub dochodu utraconego z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze.

§ 2. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód za każdy dzień udziału w czynnościach postępowania przyznaje się świadkowi w wysokości jego przeciętnego dziennego zarobku lub dochodu. W przypadku świadka pozostającego w stosunku pracy przeciętny dzienny utracony zarobek oblicza się według zasad obowiązujących przy ustalaniu należnego pracownikowi ekwiwalentu pieniężnego za urlop.

§ 3. Górną granicę należności, o których mowa w § 2, stanowi równowartość 4,6% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość, ustaloną według odrębnych zasad, określa ustawa budżetowa. W przypadku gdy ogłoszenie ustawy budżetowej nastąpi po dniu 1 stycznia roku, którego dotyczy ustawa budżetowa, podstawę obliczenia należności za okres od 1 stycznia do dnia ogłoszenia ustawy budżetowej stanowi kwota bazowa w wysokości obowiązującej w grudniu roku poprzedniego.

§ 4. Utratę zarobku lub dochodu, o których mowa w § 1, oraz ich wysokość świadek powinien należycie wykazać.”.

Według art. 86 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych:

„1. Świadkowi przysługuje zwrot zarobku lub dochodu utraconego z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu.

2. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód za każdy dzień udziału w czynnościach sądowych przyznaje się świadkowi w wysokości jego przeciętnego dziennego zarobku lub dochodu. W przypadku świadka pozostającego w stosunku pracy przeciętny dzienny utracony zarobek oblicza się według zasad obowiązujących przy ustalaniu należnego pracownikowi ekwiwalentu pieniężnego za urlop.

3. Górną granicę należności, o których mowa w ust. 2, stanowi równowartość 4,6% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość, ustaloną według odrębnych zasad, określa ustawa budżetowa. W przypadku gdy ogłoszenie ustawy budżetowej nastąpi po dniu 1 stycznia roku, którego dotyczy ustawa budżetowa, podstawę obliczenia należności za okres od 1 stycznia do dnia ogłoszenia ustawy budżetowej stanowi kwota bazowa w wysokości obowiązującej w grudniu roku poprzedniego.

4. Utratę zarobku lub dochodu, o których mowa w ust. 1, oraz ich wysokość świadek powinien należycie wykazać.”.

Projekt zakłada zmianę treści art. 618b § 3 k.p.k. i art. 86 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez podniesienie z 4,6% do 10% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość, ustaloną według odrębnych zasad, określa ustawa budżetowa, stanowiącej górną granicę należności zwrotu zarobku lub dochodu utraconego przez świadka z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze.

W uzasadnieniu wskazano, że w zakresie zwrotu kosztów ponoszonych przez wezwanego do stawiennictwa świadka przepisy procedury karnej i cywilnej nie przystają do aktualnych realiów społeczno-gospodarczych, a prawodawca uniemożliwia świadkowi uzyskanie zwrotu faktycznie utraconych przychodów, ograniczając ich zwrot do poziomu poniżej tego, który ten sam prawodawca uznaje za wynagrodzenie minimalne. W sytuacji, w której osoba wezwana w charakterze świadka nie może co do zasady uwolnić się od stawiennictwa i zeznawania, co może się wiązać dla niej z istotną utratą przychodu, a przyznawana z tego tytułu kwota zwrotu w górnej granicy jest rażąco niska, należy przyjąć, że obowiązujący stan prawny nosi znamiona pewnej niełojalności ze strony prawodawcy wobec obywatela. W związku z powyższym w ocenie projektodawcy wydaje się zasadnym zmiana stanu prawnego i podwyższenie, a tym samym urealnienie, maksymalnej kwoty zwrotu utraconego wynagrodzenia lub dochodu przysługującego świadkowi.

Odnosząc się do przedstawionej inicjatywy legislacyjnej należy wskazać, że obecnie maksymalną wysokość kwoty zwrotu utraconego dochodu lub wynagrodzenia wyznacza równowartość 4,6% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, natomiast po wejściu w życie projektowanej ustawy będzie to odpowiednio 10% wskazanej kwoty bazowej. Uwzględniając aktualnie obowiązującą wysokość kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe wynoszącą 1.789,42 zł należy przyjąć, że pułap ten wzrośnie z 82,31 zł do 178,94 zł, co stanowi 117,40% wzrost.

Wejście w życie projektowanych zmian spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa w części 15 *Sądy powszechne*, działu 755 *Wymiar sprawiedliwości*, rozdziale 75502 *Jednostki sądownictwa powszechnego*, § 3030 *Różne wydatki na rzecz osób fizycznych*, związane ze wzrostem wydatków sądów przeznaczonych na zwroty utraconych wynagrodzeń świadków oraz – stosownie do brzmienia przepisów art. 618h § 2 k.p.k. i art. 90a ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – biegłych, tłumaczy i specjalistów niebędących funkcjonariuszami organów procesowych wezwanych przez sąd, w razie nieskorzystania z ich usług.

Środki finansowe wydatkowane przez sądy w ramach części 15 budżetu państwa *Sądy powszechne*, działu 755 *Wymiar sprawiedliwości*, rozdziału 75502 *Jednostki sądownictwa powszechnego*, § 3030 *Różne wydatki na rzecz osób fizycznych*, z przeznaczeniem na zwroty utraconych wynagrodzeń świadków i biegłych w 2019 r. wyniosły 1.268 tys. zł, w 2020 r. wyniosły 863 tys. zł, natomiast planowane w 2021 r. wydatki na ten cel wynoszą 2.872 tys. zł.

Należy zauważyć, że w 2020 r., ze względu na trwającą od drugiego kwartału epidemię koronawirusa SARS-CoV-2, sądy działały w ograniczonym zakresie, a zatem liczba rozpatrywanych spraw spadła i kwota zwrotów utraconych wynagrodzeń świadków oraz biegłych była niższa niż w latach ubiegłych. W związku z tym dane za 2020 r. nie są wystarczająco miarodajne do wykorzystania jako podstawa dolnego progu wydatków przy szacunku skutków finansowych przedmiotowej regulacji, ponieważ nie odzwierciedlają rzeczywistych wydatków ponoszonych przez sądy w normalnych warunkach funkcjonowania.

Mając powyższe na uwadze należy przyjąć, w oparciu o kwotę wydatków sądów przeznaczoną na zwroty utraconych wynagrodzeń świadków i biegłych w 2019 r. oraz kwotę zaplanowaną na 2021 r., że skutki finansowe wejścia w życie projektowanej zmiany przepisów art. 618b § k.p.k. i art. 86 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych mogą zawierać się w przedziale od 1.489 tys. zł do 3.372 tys. zł w skali roku.

W ustawie budżetowej na 2021 r. w części 15 *Sądy powszechne* nie zostały zabezpieczone dodatkowe środki na sfinansowanie skutków finansowych wejścia w życie projektowanej zmiany przepisów art. 618b § k.p.k. i art. 86 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Wydatki Ministerstwa Obrony Narodowej dotyczące zwrotu kosztów z tytułu utraconych wynagrodzeń lub innych dochodów osób biorących udział w postępowaniach sądowych wyniosły w 2019 r. – 7.245,14 zł, natomiast w 2020 r. – 5.235,23 zł. Przy założeniu wzrostu tych kwot o wskaźnik 117,40 % skutki finansowe dla części 29 budżetu państwa mogą ukształtować się na poziomie maksymalnym do kwoty ok. 15.000,00 zł.

Biorąc pod uwagę wydatki poniesione przez jednostki organizacyjne Żandarmerii Wojskowej na zwrot kosztów utraconego zarobku świadków w prowadzonych postępowaniach karnych w latach ubiegłych: 2019 r. – ok. 2000 zł, 2020 r. – ok. 3000 zł, można szacować, że proponowana w projekcie zmiana może zwiększyć wydatki z tego tytułu o maksymalnie ok. 5000 zł rocznie.

Przedstawiona inicjatywa spowoduje także skutki finansowe dla budżetu państwa związane ze wzrostem wydatków Policji. W ramach wydatków budżetowych z § 3030 *Różne wydatki na rzecz osób fizycznych*, z pozycji 303001 *Wydatki i świadczenia na rzecz osób fizycznych* (m.in. na rzecz osób wezwanych), wydatki wyniosły w 2019 r. około 588 tys. zł, w 2020 r. – około 477 tys. zł, natomiast w 2021 r. planuje się, że wyniosą około 510 tys. zł.

Przy założeniu, że wysokość kwoty z tytułu utraconego dochodu lub wynagrodzenia wzrośnie o 117,40% szacuje się, że w Policji w skali roku wydatki w tym zakresie wzrosną do poziomu w przedziale od około 1.037 tys. zł do około 1.278 tys. zł. W konsekwencji skutki finansowe wejścia w życie proponowanych zmian dla budżetu Policji będą zawierać się w przedziale od około 560 tys. zł do około 690 tys. zł.

Analogicznie w odniesieniu do Straży Granicznej w ramach wydatków budżetowych z § 3030 *Różne wydatki na rzecz osób fizycznych*, z pozycji 303001 *Wydatki i świadczenia na rzecz osób fizycznych* (m.in. na rzecz osób wezwanych), dotychczasowe wydatki kształtowały się na poziomie 40 tys. zł w skali roku.

Przy założeniu wzrostu wysokości kwoty z tytułu utraconego dochodu lub wynagrodzenia o 117,40 % szacuje się, że w Straży Granicznej w skali roku wydatki w tym zakresie wzrosną do poziomu około 87 tys. zł. W konsekwencji skutki finansowe wejścia w życie proponowanych zmian dla budżetu Straży Granicznej będą na poziomie około 47 tys. zł.

W budżecie odpowiednio Policji i Straży Granicznej nie zostały zabezpieczone środki na pokrycie skutków finansowych projektowanych rozwiązań, w związku z czym w przypadku wejścia w życie projektu skutkować to będzie koniecznością odpowiedniego zwiększenia limitów budżetowych w części 42 budżetu państwa – *Sprawy wewnętrzne* o wskazane powyżej kwoty.

Uwzględniając powyższe, Rada Ministrów negatywnie ocenia senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – *Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (druk sejmowy nr 921) i nie rekomenduje go do dalszych prac legislacyjnych.